

Årlig tillsynsrapport oljehamnen – 2015

Årlig tillsynsrapport oljehamnen – 2015	1
Beskrivning av oljehamnen	3
Tillsynsarbetet inom oljehamnen	4
Miljöarbetet inom företagen	6
Stockholms hamn- oljehamnen	6
OKQ8	7
AB Djurgårdsberg	8
Preem Petroleum AB	9
Circle K (fd Statoil Fuel & Retail Sverige AB)	10
Univar AB	11
Petrolia AB	12
Stena Recycling	13

Beskrivning av oljehamnen

Oljehamnen omfattar de företag som är belägna inom Louddens oljehamnsområde. Tillsynsobjekten på Loudden är: Stockholms hamnar-oljehamnen, AB Djurgårdsberg, OKQ8, Preem, Statoil (numera cirkel K), Univar, Petrolia och Stena Recycling. Fortums oljelagring vid Värtaverket ingår inte i denna bransch utan hanteras inom branschen energianläggningar.

Vid Loudden anlöper gods- och tankfartyg. Det gods som hanteras inom hamnområdet utgörs till största delen av oljeprodukter som till exempel bensin och eldningsolja. Det vanligaste är att en oljeprodukt, t.ex. bensin, kommer in med båt och lagras en tid inom området varefter den sen körs ut till marknaden med tankbil. År 2015 anlöpte 93 fartyg hamnen.

Stockholms hamnar arrenderar ut mark till de andra bolagen. Stockholms hamnar äger själva en del anläggningar som kajer, lossningsutrustning och anläggningen för oljeförorenat dagvatten. Inom hamnområdet bedrivs verksamhet av andra verksamhetsutövare, huvudsakligen oljebolag, som arrenderar mark av hamnen för hantering av framför allt olika petroleumprodukter.

Verksamhetsutövarna ansvarar själva för lastning och lossning av gods samt lagring av produkter, bl.a. i egna cisterner inom respektive arrenderat område. De ansvarar även för lossningsledare och ledningsvakter vid lossning av produkt.

Historiskt har Loudden en lång tradition som oljehamn. Rötterna sträcker sig tillbaka till 20-talet då kommunfullmäktige 1926 beslöt om anläggandet av en oljehamn. De äldsta cisternerna som fortfarande är i bruk är från tjugo–trettioalet. Efter andra världskriget började man utsprängningar för flera oljebergum. Bergmassorna användes som utfyllnadsmaterial i hamnen och gav så småningom Loudden dess nuvarande utseende. De flesta oljebergummen är i dag mer eller mindre avvecklade men AB Djurgårdsberg lagrar stora volymer bensin i berget.

Tidigare fanns ett beslut på att Loudden skulle avvecklas till år 2012. Detta beslut är ändrat och kontraktet med staden löper till 2016 med möjlighet till förlängning till 2019. Därefter ska verksamheterna avvecklas och efter sanering ge plats för bostäder. Staden har tydliggjort att verksamheten inte kan vara kvar efter 2019.

Miljöpåverkan

Bolagens största miljöpåverkan är utsläpp av flyktiga organiska kolväten till luft, utsläpp av oljehaltigt vatten till recipient samt risk för förorening av mark. Källorna för luftutsläppen är, förutom inlastning från båtar och utlastning till tankbilar, utsläpp från gasåtervinningsanläggning, bäddvattenmagasin samt bergrum. Utsläpp av oljehaltigt vatten till recipient sker som följd av att t.ex. bensen lagras på rörlig vattenbädd. Vid lagring på rörlig vattenbädd regleras bäddvattnets nivå för att produktens övre del ska hållas på ungefär samma nivå i berget oavsett hur stor volym som för tillfället lagras. Det finns också en risk för att brand inom området skulle kunna utvecklas till en storolycka.

Tillsynsarbetet inom oljehamnen

Alla företag inom Loudden, utom ett, är tillståndspliktiga. Samtliga företag hanterar produkter som är brandfarliga i olika grad.

En cisternbrand inom området skulle få mycket allvarliga följder och vålla stora materiella, hälsomässiga och miljömässiga skador. En oljehamn omfattas därför av flera andra regelverk som har till uppgift att förebygga olyckor som t.ex. Sevesolagstiftningen. Detta har lett till att säkerhetsarbetet inom oljehamnen har hög prioritet. Samtliga bolag gör regelbundet tekniska undersökningar av sina anläggningar och man ronader sin anläggning dagligen. Bolagen har en låg tolerans mot slarv och spill. Flera av bolagen kom under 2014 in med släckvattenutredningar i enlighet med sina provotidsvillkor. Förvaltningen har granskat dem och under 2015 har bolagen genomfört de praktiska förberedelser som behövts för att möta de behov som framkom av utredningarna. Bolagen har t.ex. införskaffat utrustning för att bygga mobila barriärer för att kunna avleda släckvatten till punkter där det går att omhänderta vattnet. Bolagen har också identifierat lämpliga cisterner för att kunna fylla med förorenat släckvatten.

Under 2015 har det blivit allt tydligare att bolagen förbereder en avetablering av området. Ett av bolagen har stängt produktionen och påbörjat rivningen av sin anläggning.

Förvaltningens tillsynsarbete har inriktats på förbättra verksamhetsutövarnas egenkontroll och säkerställa att man bedriver ett kontinuerligt arbete med att minska sin miljöpåverkan. Samtliga företag inspekteras minst en gång per år. Vid inspektionstillfället går bl. a. företagets egenkontroll igenom. Förvaltningen granskar

och svarar på miljö- och årsrapporter, hanterar avvikelser och anmälningsärenden, deltar i möten och granskar kemikalieförteckningar. Tillsynen omfattar även att uppmuntra och kontrollera företagen i deras arbete med energieffektiviserande åtgärder. I förekommande fall inriktas tillsynen på själva avetableringen för att säkerställa att rivning och sanering sker på ett miljömässigt korrekt sätt.

De tillståndsprövningar som sex av bolagen påbörjade under 2011 är nu i stort sett avslutade. Tillståndsprövningarna har inneburit en del möten samt remisshantering för förvaltningens del. Samtliga tillstånd har varit överklagade men har nu avgjorts i högre instans. Det återstår dock ett antal provotidsredovisningar innan samtliga slutliga villkor kan fastställas.

Fem av bolagen omfattas av Seveso-lagstiftningen. Det innebär att länsstyrelsen och Arbetsmiljöverket regelbundet inspekterar anläggningarna för att granska säkerhetsarbetet. Förvaltningen deltar vid dessa inspektioner. Från och med juni 2015 trädde den nya Seveso III lagstiftningen ikraft. En av förändringarna är att länsstyrelsen ensam är tillsynsmyndighet. Förvaltningen kommer precis som tidigare erbjudas möjlighet att delta.

AGAS:s bunkerbåt

Samtliga depåansvariga genomgår en utbildning i SPBI:s regi vart femte år. Sedan några år tillbaka har förvaltningen varit inbjudna att föreläsa på utbildningen, så även 2015. SPBI (Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet) är en branschorganisation för drivmedel, bränsle- bitumen- och smörjmedelssektorerna i Sverige.

Inom Louddens verksamhetsområde finns ett antal bergrum som anlades på sextio- och sjuttioalet. I bergrummen har lagrats olika typer av olja och i ett bergrumskomplex lagras bensin. Oljelagringen har upphört och bergrummen är sluttömda men inte sanerade. För närvarande pågår en ansvarsutredning som ska klargöra vem/vilka som ska ansvara för utrivning och sanering. Bensinlagringen pågår fortfarande och omfattas inte av utredningen.

Utlastningsrampen för tankbilar.

För oljehamnen finns två effektmål, dels att alla ska arbeta med att effektivisera sin energianvändning och dels att alla ska effektivisera sina transporter. Samtliga bolag arbetar aktivt med att minska sin energiförbrukning och med att effektivisera sina transporter.

Totalt lade förvaltningen ned 68 dagar på tillsynsområdet år 2015.

Miljöarbetet inom företagen

Stockholms hamn- oljehamnen

Stockholms hamn - oljehamnen äger och ansvarar för kajer, lossningsutrustning samt en del av ledningsnätet. Dessutom äger och drifvar de ett dagvattensystem för oljehaltigt dagvatten. Systemet finns över hela oljehamnen och slutar i en stor oljeavskiljare. Oljeavskiljaren får högst släppa ut 5 mg olja per liter vatten. Under 2015 renades 10 852 m³ oljeförorenat vatten. Hamnen har bytt ut samtliga bensindrivna personbilar mot miljöbilar (enligt stadens definition) som ett led i att minska transporternas resursförbrukning.

Under hösten 2014 rasade en del av den permanenta spont som ska skydda Lilla Värtan från oljeläckage från marken i området. Sponten som hade rostat sönder ersattes temporärt av länsar men är 2015 utbytt till en ny typ av spont.

Utrasad skyddsskärm norr om brygga 701

Oljehamnen gör regelbundet tekniska besiktningar av sina anläggningar. Periodisk besiktning har gjorts under 2015, miljöförvaltningen deltog.

Förvaltningens bedömning är att oljehamnen har en god egenkontroll.

OKQ8

OKQ8 hanterar bensin, diesel, etanol, E85, alkylatbensin mm.

Alla petroleumprodukter kommer till depån med tankbåt och pumpas med båtens pump till cisternerna via rörsystem. Additiverna (tillsatserna) kommer med lastbil till anläggningen i container eller fat. Allt lagras i tankar och cisterner utom 95-oktanig bensin som lagras i bergrum hos AB Djurgårdsberg. Efter ev. tillsatser av additiv lastas produkterna på tankbil för transport till marknaden. Undantaget är alkylatbensinen som till största delen säljs, (går via rör), till Petrolia för tappning på 4-litersdunkar. Bolaget har tillstånd att omsätta 400 000 ton produkt årligen som ett rullande treårs-medelvärde och bolaget omsätter nu ca 318 580 ton som treårsmedelvärde

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2015, miljöförvaltningen deltog.

OKQ8 står för majoriteten av anlöp av tankbåtar, 56 av totalt 93 stycken, till oljehamnen.

Under året skedde fler än 8000 utlastningar till tankfordon för distribution till mackar och andra kunder. Bolaget har inga egna tankbilar men kontrakterar sju bilar som kör för deras räkning. Samtliga bilar har motorer som uppfyller Euroklass 4 och 5. Bolaget har fortsatt att optimera sina transporter genom sitt transportledarsystem TOP.

Incidenter

Inga incidenter inrapporterade under 2015.

Arbete med energieffektiviseringar

Bolaget har under 2015 fortsatt med energieffektiviseringen av sin verksamhet, framför allt styrsystemen för att värma upp produkter i cistern.

OKQ8 fick ett nytt tillstånd år 2012 och det vann laga kraft i slutet av 2013. Det har funnits ett igångsättningsmedgivande redan från 2012-05-30. Miljöprövningsdelegationen har beslutat att verksamheten får fortgå som idag, (ingen utökning av verksamheten), till och med år 2030 samt reglerat utsläppen från tankbilarna. Bolaget överklagade beslutet med avseende på bl.a. begränsningen av de hanterade volymerna men har nekats prövningstillstånd av Mark- och miljööverdomstolen. Staden har varit tydlig med att ingen depåverksamhet kan fortsätta efter år 2019 på Loudden.

Förvaltningens bedömning är att OKQ8 har en god egenkontroll.

AB Djurgårdsberg

AB Djurgårdsberg är ett av oljebolagen samägt bolag som har till uppgift att sköta bergrumslagringen av bensin och gasåterförings-systemet för bensingaser. Depåchefen för Djurgårdsberg är samma som för OKQ8.

All 95-oktanig bensin på Louddens energihamn lagras i bergrum 30 m under marknivå. Bensinen lagras på något som kallas rörlig

vattenbädd. Det innebär att man hela tiden justerar vattennivån i bergrummet så att luftutrymmet ovanför bensinen blir så litet som möjligt. När man lagrar i bergrum förhindrar det omgivande vattentrycket att berget blir förorenat vilket innebär att det alltid läcker in lite vatten i bergrummet. Överskottsvattnet leds via en oljeavskiljare till recipient (Lilla Värtan). Under 2014 hade bolaget problem med reningen av vattnet från bergrummet. Enligt tillståndet får bolaget, som begränsningsvärde, årligen inte släppa ut mer än 150 kg olja till Lilla Värtan. Bolaget har installerat en ny reningsutrustning och utsläppen till vatten var 80,1 kg under 2015. Jämfört med tidigare år innebär detta en kraftig minskning/förbättring.

Bolaget ansvarar även för Louddens gasåterföringssystem (VRU) för bensingaser. Det nya tillståndet innebär en kraftig skärpning av utsläppskravet för flyktiga organiska kolväten, från 25 ton till 10 ton/år. I november 2013 togs en ny VRU i bruk. Resultatet för 2015 visar att det totala utsläppet av VOC från hela anläggningen var 1,87 ton. Bytet av VRU har väsentligt minskat bolagets VOC-utsläpp.

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2015, miljöförvaltningen deltog.

Bolaget fick ett nytt tillstånd år 2012 och det vann laga kraft i slutet av 2013. Det har funnits ett igångsättningsmedgivande redan från 2012-05-30. Tillståndet gäller till 2030. Staden har dock varit tydlig med att ingen depåverksamhet kan fortsätta efter år 2019 på Loudden.

Förvaltningens bedömning är att åtgärderna på vattenreningen har gett önskat resultat och att AB Djurgårdsberg har en god egenkontroll på sin anläggning.

Preem Petroleum AB

Preem hanterar framför allt diesel och eldningsolja. Huvuddelen av volymen diesel- och eldningsolja är en s.k. transitlagring, vilket innebär att de förvarar produkten för annat bolags räkning. Produkten distribueras genom utlastning till fartyg, alternativt överpumpning till annat oljebolag inom oljehamnen. Utlastning av olja sker normalt med tankbil. Bolaget får hantera maximalt 360 210 ton petroleumprodukter per år och under 2015 uppgick mängden till 161 174 ton.

Under 2015 har 37 fartyg lossats och 292 utlastningar har skett med tankbil.

Inga produkter som lagras och hanteras ger upphov till emissioner.

Mellanlagring av dieseladditiv sker i IBC-containerar för vidarebefordran till andra depåer. Dessa förvaras inomhus i fatlagerbyggnad. En IBC-container rymmer ca 1 m³ och är gjord i plast. Den är särskilt anpassad för att kunna transporteras och staplas.

Övrigt

Ett utsläpp av ca 200 liter tjockolja inträffade i mars 2015. Oljan som måste vara uppvärmd för att flyta stelnade snabbt och kunde tas omhand. Utsläppet bedöms inte påverkat miljön.

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2015, miljöförvaltningen deltog i den.

Bolaget fick ett nytt tillstånd år 2012 och det vann laga kraft i slutet av 2013. Det har funnits ett igångsättningsmedgivande redan från 2012-05-30. Tillståndet gäller till 2030. Tillståndet innebär att bolaget får hantera samma volymer som tidigare. Staden har dock varit tydlig med att ingen depåverksamhet kan fortsätta efter år 2019 på Loudden.

Förvaltningen bedömer att Preem har en god egenkontroll.

Circle K (fd Statoil Fuel & Retail Sverige AB)

I Stockholmsområdet bedriver Circle K depåverksamhet på Loudden och på Bergs oljehamn i Nacka. Bolagets huvudverksamhet ligger i Nacka. Vid depåerna hanteras idag diesel, lätta eldningsoljor och bensin. Bensinen lagras hos AB Djurgårdsberg. Hanteringen omfattar även tillsatskemikalier och biobaserade inblandningsprodukter för ovan nämnda produkter. Tillsatskemikalier kan utgöras av t.ex. smörjande, rengörande, färgande och effekthöjande additiv. Biobaserade inblandningsprodukter utgörs exempelvis av etanol och FAME-produkter (Fatty Acid Methyl Ester), t.ex. rapsmetylester (RME). Andra produkter som kan komma att hanteras vid Statoils anläggning är tjockolja och flytande biobränslen såsom exempelvis palmolja, rapsolja och tallbecksolja.

Transport av produkter till depån sker i huvudsak med tankfartyg. Produkter kan även komma med tankbilar eller lastbilar (tillsatskemikalier och inblandningsprodukter) alternativt genom överpumpning från andra depåanläggningar i oljehamnen. Utlastning av produkter sker till tankfartyg samt genom överpumpning till andra depåer. Vid lossning av tankfartyg används fartygens pumpar. Bolaget har tillstånd att hantera 186 000 ton petroleumprodukter/år och under 2015 hanterades 48 300 ton. En cistern tömdes och överpumpades till OKQ8.

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2015, miljöförvaltningen deltog.

Bolaget fick ett nytt tillstånd år 2012 och det vann laga kraft i slutet av 2013. Det har funnits ett igångsättningsmedgivande redan från 2012-05-30. Tillståndet gäller till 2030. Tillståndet innebär att bolaget får hantera samma volymer som tidigare. Staden har dock varit tydlig med att ingen depåverksamhet kan fortsätta efter år 2019 på Loudden.

Förvaltningens bedömning är att Statoil har en god egenkontroll.

Univar AB

Univar är områdets enda anmälningspliktiga anläggning. Verksamheten omfattar mottagning, lagring, fyllning, blandning och utlastning av kemiska produkter och bränslen. Lagring sker i cisterner ovan mark och i mindre emballage t.ex. fat. Bolaget har små utsläpp till luft och även små utsläpp till vatten.

Bolaget har under året minskat produkthanteringen och kommer att avveckla verksamheten under 2016.

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2015, miljöförvaltningen deltog.

Förvaltningen bedömning är att Univar har en god egenkontroll.

Vy över Loudden. Bild från google maps.

Petrolia AB

Bolaget producerar smörjmedel, bilkemiska produkter, tändvätska, alkylatbensin mm. Alkylatbensinen köps från OKQ8 och levereras via rör från OKQ8s cistern. Bolaget har en mycket stor cistern-/tankpark med fler än 100 cisterner/tankar. Bolaget har en omfattande fathantering och har två täktlager för fat mm. Bolaget fick ett nytt tillstånd under 2013. Tillståndet medger en produktion av 60 000 m³. Den faktiska produktionen under 2015 var 40 728 m³. Tillståndet gäller till 2030. Staden har dock varit tydlig med att ingen depåverksamhet kan fortsätta efter år 2019 på Loudden.

Ett av verksamhetens villkor gäller utsläpp av lättflyktiga kolväten. Utsläppen får inte överstiga 2 ton/år. Under 2014 var utsläppet 915 kg. Nästa mätning görs under 2016, i enlighet med tillståndet.

Incidenter

Inga incidenter är inrapporterade för 2015.

Arbete med energieffektiviseringar

Petrolia har under året vidtagit åtgärder för att minska energiförbrukningen från sin verksamhet bl. a. har bolaget arbetat med att effektivisera sin oljeeldning vilket lett till en minskning av oljeförbrukningen med 11%.

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2015 och miljöförvaltningen deltog.

Förvaltningens bedömning är att Petrolia har en god egenkontroll.

Stena Recycling

Verksamheten består av mottagning av avfallsolja och oljeemulsioner i tankfordon eller i fat. Avfallsoljan/smörjoljan mottas i särskilda mottagningskar via ett filter för avskiljning av fasta föroreningar. Från mottagningskaren pumpas oljan vidare till en mellanlagringscistern för kontroll avseende PCB. Tömda fat rengörs vid behov samt pressas för leverans till Stena skrotgård. Efter friklassning avseende PCB pumpas avfallsoljan till utlastningscistern. Mottagen volym vidaretransporteras med båt till bolagets behandlingsanläggning i Halmstad.

Vid mottagning av oljeemulsioner pumpas dessa från mottagningskar till mellanlagringscistern för kontroll avseende PCB. Efter friklassning pumpas olja till utlastningscistern.

Bolaget har tillstånd för att ta emot högst 35 000 ton avfallsolja och emulsion/år, under 2015 togs 19 660 ton emot.

Några utsläpp förekommer inte från verksamheten vid normal drift. Intern uppsamling sker av eget oljeförorenat dagvatten som återförs till lagringscistern. Ingen behandling sker av avfallsoljan eller oljeemulsionerna i mottagningsanläggningen. Detta innebär att verksamheten inte ger upphov till några utsläpp till luft eller vatten.

Incidenter

Inga incidenter är inrapporterade för 2015

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2014, miljöförvaltningen deltog inte, pga. plötsligt förhinder.

Förvaltningens bedömning är att Stena recycling har en god egenkontroll.